Ekstatična pisma.

Pismo XIII. Ljubljana, v avgustu 1923.

E. Šerko
Vransko.

Kaj hočemo?

Ustanoviti hočemo društvo ali družbo, v kateri naj bi se razmotrivala najrazličnejša življenska vprašanja in prirodni pojavi z etičnega stališča, brez vsake dogmatične primesi.

Pod etičnim stališčem, pod etiko se razumemo posebne vede, posebnega idejnega sestava, marveč nagnenje človeka, njegovo pripravljenost biti kaj in dati kaj svojemu času, okolici in družbi, v kateri živi, in ne samo jemati, črpati, in okoriščevati se bodisi duševno, bodisi materijelno. Vsaka struja vsako gibanje, vsak idejni sestav je toliko vreden, kolikor etike je v njem, t. j. v kolikor je v njem tendence dati se in biti na razpolago ne samo posamezniku, ampak pred vsem

celi družbi.

Razmotrivanje in sicer nedogmatično razmotrivanje brez vseh predsodkov življenskih vprašanj in odgovori na ta vprašanja, na svetovne nazore in idejne sestave niso samo za posebnega, ampak za splošnost, za družbo največjega pomena in važnosti. - Kaka? Odgovor ni težak.

Vsaka skupina ljudi ima svoj svetovni nazor, ki je različen od svetovnega nazora druge skupine. Znanstveni materijalist gleda na svet drugače, kakor klerikalec. Okultist si razlaga golove življenske pojave drugače, kakor spiritist, mistik zopet drugače, kakor okultist. - Toda ne samo to. - Ne razlikujejo se samo skupine med seboj po svojem svetovnem nazoru, ampak tudi posamezniki teh skupin. Kmet ali delavec si nikakor ne predstavlja Boga in narave tako, kakor njegov duhovni pastir. Vsak znanstvenik ima svojo posebno teorijo o materiji, vsak spiritist, vsak okultist si razlaga zakone o naravi delujočega duha po svoje, vsak mistik izraža doživljaje notranjega sveta na svoj način. Lahko rečemo: Kolikor mislečih in razmišljujočih ljudi, toliko svetovnih nazirany.

Kakor je važno, da skuša vsak človek svoj svetovni nazor popolniti, izdelati, na vse strani razkriti, tako je tudi važno, da se vsak kje zaveda relativnosti svojega nazora, da se zaveda, da njegov nazor ni edinopravec, da edinopravega svetovnega nazora sploh ni, in z ozirom na nepopolno razvojno stanje našega organizma in zlasti naših možgan, tudi ne more biti. Poskusiti pa ta ali ne sme, da je v vsakem svetovnem nazoru, ki je resno zamišljen, izražen en del, pojasnjena ena stran svetovne resnice, ki ima nešteto strani / : aspektov :/. Pomniti mora vedno, da je vsak svetovni nazor upravičen in sicer v toliko, kolikor izraža svetovno resnico.

Če je človek prišel na to, se ne zaveda tega, pade prej ali slej v nevarnost dogmatizma. Njegov nazor je absolut, njegove ideje so postale tako plastične in jasne, da se mu zdé edino prave, absolutne resnice - vsi drugi nazori pa napačni, skodljivi in zmešani. Duh človeški je kakor v jeklenem oklepu, ki ga stiska in veže in mu brani razširiti in razvijati se, ki mu pa tudi brani razumevati druge nazore, druge ljudi in druge skupine ljudi. Duševna omejenost, nestrpnost, zagrizenost - to so na

ravne posledice tega. Ali naj navedemo primere? Če naše javno življenje v svoji razcepljenosti razdvojenosti, v svojem sovraštvu in nestrpnosti je kričeč dokaz tega.

Naša družba naj bi se po svojih skromnih močeh borila proti tem socijalnim izrastkom. Naj bi se borila na ta način, da bi zbirala okrog sebe vse one, ki se niso zapadli dogmatizmu in strankarski zagrizenosti, ampak so že prosti, sposobni za nadaljni razvoj. Dalje naj bi se vsi ti v medsebojnem prouča vanju skušali umevati in tudi cenit.

To bi bil okvir, to bi bila periferija naše ga delokroga. Kaj pa bi bila notranja vez, kaj bi bila centripedalna sila, ki bi nas družila v središču kroga. Brez te vezi, brez te sile, bi naše udejstvovanje ne bilo stalno, ker ne bi imelo pravega smisla. Vsekakor mora biti ta vez in sila nekaj povsem svoje ga, nekaj istinitega, kar nas druži kljub vsem različnostim v značaju, temperamentu, naziranju, klubovanju, različnim simpatijam in antipatijam, toda ne samo nekaj mesecev in let, ampak celo življenje, da preko vseh mej tega življenja.

Zgodovinska izkušnja nas uči, da imajo samo ideje to moč, in sicer ideje visokih etičnih vrednot

Ena najvišjih idej, do katere se je človeštvo do sedaj povspelo, je ideja duhovne enotnosti človeštva.

Ideja duhovne enotnosti človeštva je podlaga vsake etike, je vir vsake etične religije. Brez umevanja te ideje, je svetopisemski dokaz: „Ljubi bližnjega kakor samega sebe" le prazno povelje. je nekaj lepo zvenečih besed brez vsebine. Ozirema ja, ki se zaveda duhovne enotnosti človeštva, oziroma jo vsaj čuti ali temno sluti, to povelje ni prazno, ampak samo po sebi umljivo naravno dejstvo: „Kajti, ti sva te in jaz eno in isto, te ljubim, ker ljubim sebe."

Le na podlagi priznanja duhovne enotnosti človeštva je mogoče sporazum in vsestransko umevanje. Le če vem ali vsaj slutim, da sva moj tovariš - nasprotnik in jaz v svojem bistvu eno in isto tedi on to ve, le tedaj je mogoče, da za hip zapustiva svoje stališče in ga zamenjava, da smatram njegovo stališče za svoje in on moje za svoje stališče. Samo v tem slučaju ga bom razumel, kakor razumem sebe, drugače ne. Vsak drug razgovor, pri katerem ohraniti obe stranki svoje stališče, je brezpoleten. Kar se tiče razumevanja, ima pa samo ta negativen uspeh, da se vsaka stranka še bolj utrdi na svojem stališču, še bolj zakrkne, še bolj oddalji in odtuji od druge.

Vednost ali zavest duhovne notranjosti človeštva kot duhovnega dejstva je „antropozofija" ali modrost o človeku. Če pa smatramo tega duhovnega človeka za Vse-človeka, za Boga, imenujemo to zavest tudi „teozofija", ali modrost o Bogu.

Ta vednost oziroma ta modrost bi bila notranja vez, združujoča sila naše družbe, radičesar bi se imenovala „teozofska družba".

Člani naše teozofske družbe ne bodo zamlgini. — Kmalu bo 50 let, odkar se je ustanovila prva teozofska družba v Novem Jorku /: 1875 :/. Že v prvem desetletju se je razširila po vsem svetu: ne samo v Ameriki in Evropi, ampak tudi v Aziji, Afriki in Avstraliji; ne samo med onimi, ki so krščeni, ampak tudi med buddhisti, brahmani in islamiti. V vsakem večjem mestu Češke, Nemčije, Anglije in severne Francije so teozofski krogi in družbe, v katerih je človek kot član teozofske družbe sprejet z odprtim srcem.

Teozofska družba kot taka ne uči ničesar, nima svojega svetovnega nazora, katerega bi moral vsak član priznati — ona je, ali naj bo, samo središče oziroma zbirališče vseh onih svobodomislečih, stičnih glavi, ki čutijo in slutijo, da so <u>eno</u> in

da tvorijo z vsem človeštvom duhovno enoto. Njeni člani so v svojem prepričanju in nazorih od družbe popolnoma neodvisni, samostojni in le sami sebi odgovorni. Tako pa tudi teozofska družba ni odgovorna za eventualne pogreške svojih članov. - Za dogmatike in nestepnerče pa v njej ni prostora.

Pro domo.

K današnji številki smo začeli nadaljevati „Grotericična pisma", in sicer za sedaj pod starimi pogoji. Natisnemo resnim interesentom in interesentinjam točno list pošiljati redno vsak mesec. Tiste, ki so bili prijavljeni po drugih, a se do sedaj niso odzvali, pa prosimo, da nam list vrnejo, če za naša stremljenja nimajo smisla. Čemu povzročati stroške in delo po nepotrebnem?!

Dalje poročamo, da je pokrajinska uprava odobrila na seji dne 20. maja 1923 sklenjena pravila „Teozofske družbe v Ljubljani". Dan in kraj občnega zbora objavimo v prihodnji številki lista. -

---

Reki Ramakrishne.

1.) Resničnо veren je samo tisti, ki ne izvrši nepravilnosti ali greha, kedar je sam.
2.) Bog je v vsakem človeku, toda vsak človek ni v Bogu – in to je povod, da ljudje trpijo.
3.) Pelikan se potaplja v vodo, a mu voda perja ne omoči; ravno tako živi popolni v svetu, a se ga svet ne dotakne.
4.) Prepričan bodi, da človek dokler vpije: „O Bog! O Bog!“ ne pozna Boga; tisti, ki Boga pozna, molči.
5.) Bog je brez oblik in z oblikami. Bog tudi oboje presega, zato le sam more reči: „On je!“
6.) Ko bi se Bog danadnes učlovečil, bi njegovo božanstvo spoznalo le malo ljudi.

Pripravljalni odbor J.T.D. v Ljubljani
Tajništvo: Rimska cesta 18/I.